

JASKÓŁKI

BIULETYN FUNDACJI „ZAWSZE WARTO”

24 WRZEŚNIA 2021

WYDANIE SPECJALNE

z okazji Gali finałowej VIII edycji Ogólnopolskiego Projektu „Matura na 100 procent”

Partner merytoryczny

Patronat Honorowy

Patronat honorowy Gali: Prezydent Miasta Rzeszowa – Konrad Fijołek

NAJLEPSI Z NAJLEPSZYCH – LAUREACI VIII EDYCJI

W tym roku do egzaminów maturalnych po raz pierwszy, przystąpiło łącznie 273 419 absolwentów szkół ogólnokształcących i techników. Kryteria regulaminowe „Matury na 100 procent” spełniły 62 osoby. Tytułem laureata Kapituła nagrodziła 26 najlepszych. Kapituła przyznała również wyróżnienie **Katarzynie Sikorze**, najlepszej tegorocznej maturzystce z Rzeszowa (LO Sióstr Prezentek, Rzeszów).

Laureaci 2021 (alfabetycznie):

Piotr Domagała (V LO, Kraków), **Filip Dymczyk** (II LO, Mielec), **Wiktoria Jarosz** (I LO, Bochnia), **Maja Kaczkowska** (XL LO, Warszawa), **Karolina Kargul** (Technikum Nr 2, Bytów), **Aleksandra Kieler** (I LO, Wieluń), **Maksymilian Kornatowski** (VII LO, Warszawa), **Maria Krajewska** (XIII LO, Szczecin), **Jakub Kwiatkowski** (Uniwersyteckie LO, Toruń), **Wiktoria Łaszczewska** (I LO, Wyszaków), **Bruno Mostowy** (Uniwersyteckie I LO, Chorzów), **Patrycja Paszenda** (II LO, Rybnik), **Julia Pawlak** (I LO, Kołobrzeg), **Szymon Pawletko** (III LO, Gdynia), **Aleksander Piekarski** (2 Społeczne LO STO, Warszawa), **Michał Płachta** (V LO, Bielsko-Biała), **Maria Potrząsaj** (LXIV LO, Warszawa), **Małgorzata Rydlewska** (VIII LO, Poznań), **Aleksandra Rządowolska** (I LO, Włocławek), **Stanisław Sieniawski** (V LO, Kraków), **Jarosław Socha** (V LO, Bielsko-Biała), **Zuzanna Ślęzak** (I LO, Włoszczowa), **Maria Treit** (V LO, Kraków), **Zofia Waniek** (I LO, Łódź), **Katarzyna Wochal** (LO Nr V, Wrocław), **Michał Wyrębkowski** (LO im. Wł. Jagiełły, Płock).

JASKÓŁKI, DUŻO JASKÓŁEK

„Matura na 100 procent”, choć wyłania corocznie najlepszych z najlepszych polskich maturzystów nie jest konkursem. Aby zostać finalistą czy laureatem nie trzeba składać aplikacji, dokumentować osiągnięć.

Zamysłem organizatorów projektu – krakowskiej Fundacji „Zawsze Warto” wspieranej przez Centralną Komisję Egzaminacyjną – jest wyróżnienie i nagrodzenie najlepszych maturzystów na podstawie wyników matury zdawanych wg kryteriów CKE jako szczególnej formy uznania dla osiągniętych naprawdę nadzwyczajne wyniki absolwentów szkół średnich.

Z założenia ma to być wyróżnienie, niespodzianka!

Finałem projektu jest Gala, współorganizowana przez prezydentów kolejnych miast akademickich, z udziałem nie tylko laureatów i ich Rodziców, ale również dyrektorów szkół, przedstawicieli organów prowadzących, władz oświatowych, władz samorządowych a także rektorów uczelni.

Goście, miejsce i forma spotkania mają ten sukces laureatów podkreślić i dać młodym ludziom przekonanie, że są naszą dumą i nadzieją na wspólną, dobrą przyszłość, że widzimy i doceniamy ich sukcesy.

Gala w tak niezwykłym gronie to również sposób przekonywania kolejnych roczników maturzystów, że w każdych warunkach i okolicznościach warto solidnie się uczyć, pracować, rozwijać pasje, zmierzać do realizacji nawet najśmielszych marzeń.

Wśród wybranej grupy laureatów nie ma wewnętrznego rankingu, różnice wyników są zazwyczaj pomijalne, nieistotne. Jest tylko jeden wyjątek od tej zasady. To sytuacja gdy maturzysta zda wszystkie egzaminy na 100 procent.

W czasie ośmioletniej historii projektu autorką takiego nadzwyczajnego wyniku była Weronika Tupaj, absolwentka (2018) VII Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Krakowie.

Na tym opowieść o najlepszych można by zakończyć. Byłoby to jednak wielkie uproszczenie.

Każdej formie ocen, wyborów i klasyfikacji obok radości towarzyszy uczucie zawodu, ktoś jest laureatem, ktoś finalistą, a ktoś na kolejnym miejscu rankingu.

Wieloletnie doświadczenia pokazują, że nawet Ci kolejni maturzyści, poza grupą wyróżnionych, osiągają również wyniki nadzwyczajne, jak na przykład maturzystka, która zdała 9 egzaminów na 100 procent a jeden (ciekawostka! z matematyki!) na 87 procent. Nie znalazła się nawet w gronie finalistów projektu, bo warunkiem jest zdanie wszystkich egzaminów powyżej 90 procent. Takich przypadków jest corocznie wiele. Choć więc nasi laureaci są bez wątpienia elitą elit wśród zdających egzaminy maturalne, grupa która osiąga znakomite wyniki nie ogranicza się tylko do grona 25 laureatów czy jak w tym roku 62 finalistów.

LAUREACI NIE SPOCZNĄ NA LAURACH

Pierwsza gala projektu „Matura na 100 procent” miała miejsce w Krakowie, w budynku Małopolskiego Ogrodu Sztuk. Z tamtego pierwszego spotkania z najlepszymi maturzystami w kraju zapamiętałem kadry: w ciemnym, właściwie czarnym pudełku mocno oświetlonej sceny stoją symetrycznie dwie czerwone kanapy, a na nich siedzą – laureaci.

Potem, w kolejnych latach, były oczywiście inne miejsca, a nawet inne miasta. Jeszcze raz Kraków, Wrocław, Warszawa, Lublin, Gdynia, Katowice. Może kolejność nieco inna. A w tym roku Rzeszów. W pierwszym roku projekt miał charakter pilotażowy i obejmował swym zasięgiem obszar znajdujący się niejako pod jurysdykcją Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Od drugiej edycji rozszerzył się już na całą Polskę, a naszym Partnerem została Centralna Komisja Egzaminacyjna. Z tymi kolejnymi edycjami wiążą się oczywiście również inne wspomnienia, inne twarze. Ale duch spotkań z najlepszymi polskimi maturzystami pozostaje ten sam. Dla mnie spotkania te były zawsze rodzajem święta: święta młodości, inteligencji, błyskotliwości, święta otwierania się na świat i wypływania na jego szerokie wody. Ta aura oczywiście była tworzona przez laureatów, u których zawsze podziwiałem – oprócz wymienionych cech – również ukrytą (albo jawną) pasję, dyscyplinę wewnętrzną i skumulowanie energii, która tylko czeka na uwolnienie.

Przygotowując się do kolejnej edycji gali „Matury na 100 procent” jak zwykle przeczytałem ankiety nadesłane przez laureatów. Dzięki tym ankietom możemy się czegoś więcej o naszych gościach dowiedzieć – o ich zainteresowaniach, planach na przyszłość, sukcesach, ulubionych przedmiotach i nauczycielach, którym wiele zawdzięczają. I – po raz kolejny – zdumienie. Jak można tyle w sobie pomieścić – pasji wiedzy, pasji doświadczenia, pasji międzyludzkich kontaktów? Ktoś na przykład pisze o swoim zamiłowaniu do języka w ogóle i nauki języków w szczególności.

Język to narzędzie myślenia, sposób kategoryzowania i interpretacji świata, zaś poznać język to poznać pewien wbudowany

światopogląd, z którego nie zawsze sobie zdajemy sprawę. A kto zna wiele języków „żyje wielokrotnie”.

No tak, zatem jest to jakaś zachłanność na życie, chęć intensyfikacji wrażeń, doznań, przeżyć, ale podniesiona do jakiejś wysublimowanej formy – pasji poznawczej. Oczywiście wśród tegorocznych 26 laureatów ta pasja obejmuje różne dziedziny wiedzy, ale chyba najwięcej jest tych, którzy piszą o zainteresowaniu literaturą, filozofią, językiem czy językami (obcymi), historią, społeczeństwem, biologią, fizyką czy matematyką. A co poza dyscyplinami ściśle naukowymi? Tu rozrzut jest zdumiewający: od tańca, przez gry planszowe i RPG, przez grę na gitarze i aktorstwo, po – skoki na spadochronie.

Widać zatem wyraźnie, że zdanie matury na 100 procent zapewne dla większości laureatów było tylko skutkiem ubocznym ich rozmaitych zainteresowań i ciekawości świata, tak jakby taki wynik przytrafił się im niejako „przypadkiem”. Zapewne jego uzyskanie wiązało się z wysiłkiem, ale na pewno nie nakierowanym na wysokie noty na świadectwie dojrzałości. Poza tym wynik ów to zaledwie wstęp do jeszcze większych sukcesów w przyszłości, które są w zasadzie oczywiste, jeśli się weźmie pod uwagę plany na przyszłość i ambicje laureatów. Tak jakby sukces już osiągnięty motywował ich do jeszcze intensywniejszej pracy i był zapowiedzią kolejnych zwycięstw. Zdecydowanie: laureaci na pewno nie spoczną na laurach. Wypada im życzyć, aby umieli swoje marzenia przekuć w rzeczywistość.

Na koniec ostatnia myśl. Niedawno czytałem zbiór wywiadów z Czesławem Miłoszem. W którymś momencie – wspominając swoją młodość – Miłosz powiedział: „Jak się jest w tym wieku – w dwudziestym dziewiątym roku miałem osiemnaście lat – to ma się buławę marszałka w tornistrze”. Zdanie to – wypowiedziane, gdy poeta miał około siedemdziesiąt lat – brzmi jak swoista przestroga, głos realizmu, z pozycji którego ocenia się młodzięcze marzenia, którymi żyją z pewnością również tegoroczni laureaci. Nie byłbym sobą, gdybym tego głosu realizmu nie przywołał. Z drugiej strony pocieszające jest, że przed zbyt wybujałymi ambicjami przestrzega nas – noblista.

Michał Orczyk

STYPENDIUM JASKÓŁKI

Przygotowując się w czerwcu 2018 roku do Gali w Lublinie dowiedzieliśmy się o śmierci Damiana Płocienniczaka, laureata „Matury na 100 procent” z 2017 roku.

Wiadomość jak grom z jasnego nieba. Dobrze pamiętaliśmy niezwykle eleganckiego, bardzo elokwentnego młodzieńca o społecznikowskiej pasji, o której z zapałem opowiadał nam podczas spotkania na Gali w Warszawie.

Damian podjął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Nie ukończy, bo życie jest nieprzewidywalne. Nawet młodość i perspektywy nie dają gwarancji.

Tak jak zaistniał w naszym życiu od momentu spotkania w 2017 roku, tak chcemy, aby nadal był z nami – w naszej pamięci i w działaniu.

Z inicjatywy Koleżanek i Kolegów Damiana, laureatów „Matury na 100 procent”, powstał pomysł, jak próbować wygrać z przeznaczeniem. Młodzi ludzie postanowili utworzyć specjalne stypendium z dobrowolnych darowizn laureatów projektu.

Ideę całym sercem wspiera Fundacja „Zawsze Warto” oraz Rodzice Damiana, zaskoczeni i pełni uznania dla Kolegów Syna za ich niezwykłą inwencję i wrażliwość, wdzięczni za inicjatywę.

W ankiecie, którą wypełniają wszyscy laureaci kolejnych roczników, Damian napisał, że bardzo wcześniej zaczął szukać odpowiedzi na pytania, „kim jestem?”, „skąd pochodzę?”, „co mnie ukształtowało?”, „dlaczego dziś żyję tak, a nie inaczej?” – rozważania te snuł w kontekście nie tylko osobistym, „ale także znacznie szerszym – społeczności lokalnej, narodowej, globalnej”.

Mamy nadzieję, że Stypendium im. Damiana Płocienniczaka wyzwoli w nas wszystkich podobne pytania i skłoni do szukania na nie odpowiedzi w równie szerokim kontekście, świadczącym o wielkiej ludzkiej odpowiedzialności.

Więcej informacji o projekcie: klubjaskolki@zawszewarto.pl

KLUB „NA 100 PROCENT”

Od pierwszej edycji konkursu wszyscy jego laureaci stają się automatycznie członkami klubu laureata „Matury na 100 procent”.

Dziś, po kilku już latach od powstania jest Klub płaszczyzną dowolnej, przyjaznej współpracy i kontaktów dla naszych „Jaskółek”, jak zwykliśmy nazywać laureatów projektu. Z przyjemnością obserwujemy kontakty Jaskółek, zachęcając i wspierając wszelkie formy współdziałania.

Dla tych którzy studiują w Krakowie w pierwszych dniach października organizujemy wspólne śniadania w siedzibie Fundacji.

Po tegorocznej VII edycji jest już Was – laureatów 156, to imponująca siła pasji, wiedzy i niobojętności na otoczenie. Wspieramy Was w każdej formie aktywności i działania, na rzecz wzajemnej integracji i współpracy.

Mentorem przedsięwzięcia i opiekunem z ramienia Fundacji jest Pani Katarzyna Kanowska, współprowadząca coroczne spotkania galowe.

Liczymy bardzo na zaangażowanie oraz kreatywność zespołu w budowaniu więzi klubowej a także aktywności na rzecz dotychczasowych i przyszłych laureatów i finalistów.

MATURA NA 100 PROCENT W LICZBACH

Finaliści i Laureaci kolejnych edycji

Edycja	Rok	Miejsce gali	Ilość zdających egzaminy maturalne po raz pierwszy	Ilość finalistów (w tym laureaci)
I	2014	Kraków	293 974	11 (11)
II	2015	Kraków	275 562	114 (21)
III	2016	Wrocław	258 372	49 (24)
IV	2017	Warszawa	258 030	66 (25)
V	2018	Lublin	247 840	45 (25)
VI	2019	Gdynia	247 230	67 (25)
VII	2020	Katowice	259 272	96 (24)
VIII	2021	Rzeszów	273 419	62 (26)
			2 113 699	510 (181)

Skąd pochodzą Finaliści i Laureaci projektu (2014-2021)

Województwo	Liczba Finalistów	Liczba Laureatów
dolnośląskie	37	14
kujawsko-pomorskie	25	11
lubelskie	32	9
lubuskie	6	0
łódzkie	17	8
małopolskie	88	41
mazowieckie	95	31
opolskie	9	4
podkarpackie	23	6
podlaskie	19	4
pomorskie	37	17
śląskie	61	15
świętokrzyskie	12	3
warmińsko-mazurskie	4	0
wielkopolskie	22	8
zachodniopomorskie	23	11

Szkoły, z których pochodzi najwięcej Laureatów (2014-2021)

V LO im. A. Witkowskiego w Krakowie	19
III LO im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	9
XIII LO w Szczecinie	8
XIV LO im. St. Staszica w Warszawie	6
Gdańskie Liceum Autonomiczne	5
LO Nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu	4
V LO w Bielsku-Białej	4

Gdzie studiują nasi Laureaci (2014-2021)

Uniwersytet Warszawski	47
Uniwersytet Jagielloński	34
University of Oxford	10
Akademia Górniczo-Hutnicza	9
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	8
University of Cambridge	7
Warszawski Uniwersytet Medyczny	6

STATUETKI JASKÓŁKI

Z Regulaminu projektu (§7 pkt. 3 i 4)

Organizator, raz na trzy lata, przyzna nagrodę specjalną, Statuetkę Jaskółki.

Nagrodą honorujemy szkołę, której absolwenci sięgają najczęściej po tytuł laureata projektu oraz uczelnię najczęściej wybieraną na miejsce studiów przez laureatów projektu „Matura na 100 procent”.

Statuetką Jaskółki są honorowani każdorazowo laureaci, którzy z wszystkich egzaminów maturalnych osiągają 100 % wyniki.

Laureaci Statuetek Jaskółki

Rok 2016: edycje 2014-2016

- V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego w Krakowie (5 laureatów)
- Uniwersytet Jagielloński (11 laureatów)

Rok 2018:

- Weronika Tupaj, absolwentka VI Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Krakowie – pierwsza maturzystka w historii projektu, która zdała wszystkie swoje egzaminy maturalne (10) na 100 procent.

Rok 2019: edycje 2017-2019

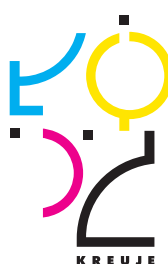
- V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego w Krakowie (7 laureatów)
- Uniwersytet Warszawski (24 laureatów)
- oraz Honorowa Statuetka Jaskółki przyznana organizatorowi corocznych egzaminów maturalnych – Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z okazji jubileuszu dwudziestolecia.

Kolejnymi statuetkami uhonorujemy szkoły i uczelnie już w roku 2022, przy okazji IX edycji projektu. Wciąż mamy też nadzieję na następną statuetkę dla maturzysty, który wszystkie egzaminy maturalne zda na 100 procent.

Przyszłym studentom Uniwersytetów Oxford, Cambridge i Harvard rekomendujemy pomoc platformy **Project Access** powstałej z udziałem naszego laureata 2015 – Jakuba Łabunia, a dziś wspieranej przez Kingę Mastej, laureatkę 2020.

Więcej informacji: www.projectaccess.co

PROJECT ACCESS

Na IX Galę projektu w roku 2022
zaprasza Hanna Zdanowska
– Prezydent Miasta Łodzi.

Dyktando Niepodległościowe „Po polsku o historii” jest ważnym, ale jednym z wielu projektów edukacyjnych realizowanych przez naszą Fundację. To powrót do często zapomnianego, klasycznego dyktanda jako sprawdzianu znajomości języka ojczystego połączonej z przypomnieniem najważniejszych wydarzeń i bohaterów z okresu po roku 1918.

Jest wreszcie nasze Dyktando współczesną formą wspólnego świętowania przez społeczność szkolną kolejnych rocznic odzyskania przez Polskę niepodległości.

Najstarszy z naszych projektów to **HERBACIARNIA NAUKOWA**, realizowana już 15 lat wspólnie z Polską Akademią Umiejętności.

To comiesięczne spotkania w siedzibie PAU, zawsze w pierwszy czwartek miesiąca, zawsze o 16.00 z najwybitniejszymi przedstawicielami świata sztuki, kultury i nauki, czasem dyplomatami. Ludźmi z pasjami i życiową misją.

Za nami już ponad 130 takich spotkań, przed nami wciąż nowe poszukiwania i wyzwania. Lista naszych dotychczasowych gości dostępna jest na naszej stronie: www.zawszewarto.pl

MATURA NA 100 PROCENT to ogólnopolski projekt dedykowany corocznie najlepszym polskim maturzystom.

Wspólnie z partnerem merytorycznym – Centralną Komisją Egzaminacyjną, wybieramy najlepszych polskich maturzystów, promując i nagradzając ich wyniki, rekomendując ich potencjał najlepszym polskim i zagranicznym uczelniom.

Coroczne spotkania laureatów odbywają się w największych miastach akademickich i mają za zadanie przybliżenie uczestnikom Gali środowiska akademickiego miasta-gospodarza, nie zapominając przy tym o promocji szkół ponadpodstawowych tworzących warunki do osiągnięcia tak znakomitych wyników przez swoich absolwentów.

Dotychczasowe Gale finałowe odbywały się: w Krakowie (2013 i 2014), we Wrocławiu (2016), w Warszawie (2017), w Lublinie (2018), w Gdyni (2019), w Katowicach (2020) a w 2021 w Rzeszowie.

Współorganizatorami tych spotkań i gospodarzami byli prezydenci miast. W roku 2022 zaprosiła nas do Łodzi Prezydent Hanna Zdanowska.

JESIENNE ŚWIĘTO POETÓW to coroczny, ogólnopolski otwarty konkurs na najciekawsze happeningi poetyckie na terenie szkół, oraz konkurs poetycko-plastyyczny „Poetyckie Jaskółki”.

Podsumowaniem konkursu są nagrody dla szkół, a dla autorów nagrodzonych prac publikacja wyróżnionych wierszy i grafik w kolejnym tomiku „Poetyckich Jaskółek”. Swoimi nazwiskami rekomendują tomiki najwybitniejsi polscy poeci (2016 – Ewa Lipska, 2017 – Wisława Szymborska, 2018 – Wojciech Bonowicz, 2019 – Adam Zagajewski, 2020 – Bronisław Maj). W 2021 – Marek Grechuta.

Podsumowaniem projektu jest coroczna Gala i koncert poetycki połączone z promocją kolejnego tomiku.

Ponadto:

- przy Fundacji „Zawsze Warto” działa certyfikowane **Centrum Zimbardo dla Młodzieży**, a nasi nauczyciele-wolontariusze mają uprawnienia do prowadzenia szkoleń i warsztatów dobrych praktyk w zakresie Projektu Bohaterskiej Wyobraźni (z ang. HIP). Zapraszamy zainteresowane szkoły i nauczycieli.
- prowadzimy również: **Muzyczną Akademię Malucha**, adresowaną do dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów klas I-III, w każdą trzecią niedzielę miesiąca organizujemy z POSM II st. im. F. Chopina „Poranki muzyczne” w Salonie Radziwiłłowskim w siedzibie naszej Fundacji.

KRAKÓW I MAŁOPOLSKA – ZAWSZE WARTO to nasza najnowsza propozycja. Adresujemy ją do zaprzyjaźnionych i współpracujących z nami szkół w całej Polsce.

To zaproszenie do odwiedzenia naszego miasta i regionu według standardów szkolnej podstawy programowej, realizowanych na różnych poziomach edukacji szkolnej bądź według indywidualnych oczekiwań klas i szkół.

Zapewnimy Państwu program, wybierzemy atrakcyjne miejsca noclegowe oraz dobry catering w czasie wizyty w Małopolsce. Dla wszystkich grup, które zechcą przyjechać do Krakowa w pierwszy czwartek miesiąca, zapewniamy, w ramach naszej Herbaciarni Naukowej, atrakcyjny wykład w siedzibie Polskiej Akademii Umiejętności.

Dla zainteresowanych kameralnymi spotkaniami z najwybitniejszymi przedstawicielami krakowskiej nauki i kultury zorganizujemy takie spotkanie „przy herbatce” w naszym Salonie Radziwiłłowskim w samym centrum Krakowa.

Na życzenie każdej z zainteresowanych szkół czy klas przygotujemy indywidualną ofertę programową i pobytową w Krakowie i Małopolsce.

Laboratorium Kosmetyków Naturalnych FARMONA Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie jest FUNDATOREM Fundacji „Zawsze Warto”. Farmona to firma rodzinna o ponad 20-letniej już tradycji, producent znakomitej jakości kosmetyków naturalnych, ale też zaangażowane społecznie przedsiębiorstwo aktywnie działające na rzecz swojego otoczenia, a szczególnie na rzecz dzieci i młodzieży.

FARMONA jest laureatem wielu prestiżowych nagród i wyróżnień, w tym m.in.: Gazeli Biznesu, brązowym medalem Konsumentki Lider Jakości 2015. Business Centre Club uhonorował Laboratorium Kosmetyków Naturalnych Farmona tytułem „Firmy Dobrze Widzianej 2015”. W 2012 roku firma otrzymała prestiżowe wyróżnienie – Nagrodę Gospodarczą Prezydenta RP za Ład Korporacyjny i Społeczną Odpowiedzialność Biznesu. Jest wreszcie FARMONA fundatorem corocznych stypendiów dla laureatów konkursu „Matura na 100 procent”, wspiera i kibicuje Fundacji w realizowanych przez nią projektach z zakresu edukacji humanistycznej i obywatelskiej adresowanych do młodzieży, m.in. Dyktando Niepodległościowe.

